

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:530

av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V)

Latinamerika

1 Innehållsförteckning

1 Innehållsförteckning	1
2 Förslag till riksdagsbeslut	2
3 Inledning	3
4 En svensk utrikespolitik för Latinamerika	4
4.1 En samlad svensk strategi för Latinamerika	5
4.2 Sveriges diplomatiska representation i Latinamerika	5
5 EU:s associeringsavtal med Latinamerika	5
6 Mänskliga rättigheter	6
6.1 Kvinnors och hbtq-personers rättigheter	7
6.2 Ursprungsbefolkningens rättigheter	8
6.3 Fackliga rättigheter	8
7 Utvecklingen i Latinamerika – framsteg och bakslag	9
7.1 Brasilien	9
7.2 Argentina	10
7.3 Colombia	11
7.4 Venezuela	12
7.5 Bolivia	14
7.6 El Salvador	14
7.7 Honduras	15
7.8 Kuba	16

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en heltäckande strategi för ett ökat svenskt samarbete och utbyte med Latinamerika och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med besked om hur Sveriges diplomatiska närvaro i Latinamerika kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem i EU bör agera för att frågor om fackliga rättigheter, ursprungsbefolkningens rättigheter och hållbart nyttjande av naturresurser lyfts fram inom ramen för den politiska dialogen i EU:s associeringsavtal med latinamerikanska länder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska lyfta fram SRHR-frågorna i dialogen med Latinamerikas stater och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för sitt utvecklingssamarbete bör utöka det politiska såväl som det ekonomiska stödet till hbtq-rörelsens arbete i Latinamerika och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över gällande regelverk för att garantera att svenska investeringar, exportfrämjande och pensionsplaceringar inte bidrar till att kränka eller inskränka ursprungsbefolkningens rättigheter i Latinamerika och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom sitt utvecklingssamarbete med Latinamerika ska förstärka arbetet med att understödja fackliga rättigheter och möjligheten till facklig organisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att värna demokratin i Brasilien och motverka reformer som kommer att leda till ökade sociala klyftor och undergräva urfolkens rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör verka för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och rätten till abort i Argentina och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska ge stöd till implementering av fredsavtalet med Farc, stöd till samtalen med ELN och arbete för att stoppa mord och våld mot företrädare för civila samhället och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN bör verka för en dialog mellan regeringen och oppositionen i Venezuela i syfte att underlätta en fredlig och demokratisk lösning på dagens politiska motsättningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör prioritera arbete med SRHR i utvecklingssamarbetet med Bolivia och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i alla kontakter med El Salvador bör kräva en ökad respekt för kvinnors rättigheter, att förbudet mot abort avskaffas och att satsningar på SRHR görs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utveckla aktörssamverkan mellan El Salvador och Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stärka stödet till det civila samhället i Honduras och verka för att våldet mot landets civila samhälle upphör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i alla kontakter med Honduras bör kräva en ökad respekt för kvinnors rättigheter, att förbudet mot abort avskaffas och att satsningar på SRHR görs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stärka stödet till det civila samhället på Kuba och verka för en demokratisering av landet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska fördöma USA:s ekonomiska blockad mot Kuba och kräva att man omgående upphäver densamma, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3 Inledning

Latinamerika är djupt präglad av kontinentens koloniala historia och de stora orättvisor som uppstått i koloniseringens kölvatten. Regionens urfolk lever fortfarande under diskriminering, patriarkala normer är starka och ojämlikheten är utbredd. Det är också en kontinent som under lång tid varit präglad av politisk instabilitet och bristande demokrati där kupper och militärdiktaturer har avlöst varandra. I dag har dock alla regionens länder, förutom Kuba, politiska system med demokratiskt valda presidenter. I och med fredsavtalet i Colombia hösten 2016 är inbördeskrigen nästan helt avslutade. Flera länder har också sett en positiv utveckling med ökad jämlikhet sedan 2000-talets början, med Brasilien, Argentina, Bolivia och Venezuela i spetsen. En utveckling som på olika sätt nu utmanas. Samtidigt har USA:s inflytande i regionen och intresse av att lägga sig i Latinamerikas utveckling minskat under senare tid. Vilken betydelse Donald Trumps tillträde på presidentposten kommer att få återstår att se.

Patriarkala normer är starka och har stort inflytande över politiken och samhällslivet i Latinamerika. Regionen rymmer de länder som har de mest restriktiva abortlagarna i världen och en studie från 2015 visar att sju av de tio länder i världen som har högst antal registrerade kvinnomord finns i Latinamerika. Samtidigt har vissa framsteg gjorts när det gäller jämställdhet de senaste åren. Latinamerika har också varit spelplan för några av de största framstegen när det gäller hbtq-frågor under senare år.

De fackliga rättigheterna är på flera sätt hotade i Latinamerika, inte minst genom risken för att utsättas för våld som facklig företrädare. Våld är generellt ett stort och växande problem i Latinamerika i dag. Organisationen Seguridad, justicia y paz har listat de städer med högst mordstatistik i världen 2016. I särklass värst är det i Latinamerika. Samtliga städer på topp tio-listan ligger i Latinamerika. Av de 30 städer

som har sämst statistik ligger endast 3 utanför Latinamerika. En historia av inbördeskrig och konflikter i regionen gör att tillgången till vapen är mycket stor. Kontinenten har också högst antal mord med skjutvapen.

Narkotikahandeln är en annan förklaring bakom det mycket höga antalet mord i regionen. I Latinamerika produceras en stor del av den narkotika som konsumeras i västvärlden, framför allt i USA. Kombinationen av extremt stor lönsamhet och att verksamheten är olaglig har, på en kontinent med stor fattigdom och stora klyftor mellan människor, lett till en utbredd våldskultur kring narkotikaproduktionen. Det krig mot narkotikan som USA bedrivit har snarare förvärrat än hjälpt situationen. I dag pågår en intensiv debatt om hur narkotikahandeln och produktionen ska bekämpas mer effektivt.

Vänsterpartiet har inte ambitionen att i denna motion ge en heltäckande bild av utvecklingen i Latinamerika – det låter sig inte göras i en motion. Vi har i andra motioner och i andra initiativ beskrivit vår syn när det kommer till en rad enskilda länder och frågor. Vi har valt att lyfta fram några av de områden där vi ser att Sverige kan spela en positiv roll i Latinamerika.

4 En svensk utrikespolitik för Latinamerika

Vänsterpartiet är övertygat om att Sverige kan spela en positiv roll i Latinamerika. Vi vill bygga vidare på de starka band som finns mellan Sverige och Latinamerika – band som har byggts upp av människor med latinamerikansk bakgrund som nu lever i Sverige, de starka svenska solidaritetsrörelserna med Latinamerika och Sveriges utvecklingssamarbete på kontinenten. Under 1970- och 80-talen, då många latinamerikanska länder led under inbördeskrig och auktoritära regimer, spelade Sverige en ofta unik roll i stödet för demokratisering och fred. Vår gemensamma historia har gett vårt land en möjlighet att spela en viktig roll i Latinamerika också i framtiden. För att så ska ske krävs att vi agerar konsekvent och trovärdigt och står upp för de mänskliga rättigheterna, de medborgerliga och politiska rättigheterna såväl som de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Tyvär kan vi konstatera att den borgerliga regeringen valde att nedprioritera relationerna till Latinamerika och förminska Sveriges roll på kontinenten genom att svartmåla vissa länder och försöka sälja JAS-plan till andra. De omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Colombia, Honduras och Mexiko ignorerades i stort, vilket förstärkte bilden av en regering som har dubbla måttstockar för mänskliga rättigheter. Regeringsskiftet 2014 har inte inneburit den förändring av relationerna med kontinenten som många hoppades på, även om den rödgröna regeringens politik utgör ett steg i rätt riktning. Behovet av en svensk utrikespolitik som tydligt stödjer ett demokratiskt, rättvist och oberoende Latinamerika är fortfarande stort.

Agenda 2030 bör vara vägledande i våra relationer med länderna i Latinamerika. Vänsterpartiets syn på Agenda 2030 och den svenska utvecklingspolitiken i stort utvecklas i motionen En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (2017/18:555).

4.1 En samlad svensk strategi för Latinamerika

Latinamerika förändras snabbt. Det betyder att Sveriges samarbete med Latinamerikas länder också behöver utvecklas. Vänsterpartiet önskar se ett utvecklat samarbete och utbyte mellan Sverige och länderna i regionen inom såväl fattigdomsbekämpning, fredsfrämjande arbete, demokrati och mänskliga rättigheter som handel, ekonomi och forskning. Det är hög tid att Sverige fördjupar och breddar utbytet och samarbetet med Latinamerika. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en heltäckande strategi för ett ökat svenskt samarbete och utbyte med Latinamerika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tyvärr har utvecklingen under senare år gått i motsatt riktning. Utfasningen av biståndet till El Salvador och Nicaragua var några av regeringen Reinfeldts beslut som försämrade relationerna med Latinamerika och som Vänsterpartiet kritiserat hårt. Vänsterpartiet menar att Sverige genom ett långvarigt engagemang i regionen har byggt upp en hög grad av trovärdighet och kompetens som kastades bort genom plötsliga och snabba utfasningar vilka ledde till att väl fungerande projekt i all hast fick läggas ner.

Sida har tidigare föreslagit att det kvarvarande bilaterala utvecklingssamarbetet med Colombia, Bolivia och Guatemala ska fasas ut. Det skulle innebära att Sverige inte skulle bedriva bilateralt utvecklingssamarbete med något land på kontinenten. Under den rödgröna regeringen har det bilaterala biståndet till dessa tre länder levt vidare och även utvidgats till att omfatta Kuba. Vänsterpartiet ser att det finns ett stort behov av svenskt utvecklingssamarbete i flera latinamerikanska länder.

4.2 Sveriges diplomatiska representation i Latinamerika

Sveriges diplomatiska närvaro i Latinamerika minskade under såväl regeringen Persson som regeringen Reinfeldt, båda stängde ambassader på kontinenten. Uppgraderingen av det svenska sektionskansliet i Bolivia till en egen ambassad 2010 utgjorde ett undantag, men resulterade samtidigt i att ambassaden nu leds av en chargé d'affaires i stället för en ambassadör. Det har betydelse för ambassadens möjligheter att bedriva påverkansarbete och få tillträde. Sverige har ett långsiktigt utvecklingssamarbete med Bolivia och våra möjligheter att bedriva det arbetet mer effektivt skulle stärkas om en ambassadör tillsattes. Den rödgröna regeringen som tillträdde 2014 har höjt ambitionerna för Sveriges relationer med Latinamerika. Om Sverige ska kunna bredda och utveckla samarbetet med länder i Latinamerika måste vi också ytterligare stärka den diplomatiska närvaron. Regeringen bör återkomma till riksdagen med besked om hur Sveriges diplomatiska närvaro i Latinamerika kan stärkas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 EU:s associeringsavtal med Latinamerika

Handel baserad på rättvisa och jämlika handelsregler är central för möjligheterna till ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning. Exempelen är många på hur orättvisa handelsregler hindrat utveckling och i stället fördjupat fattigdom och klyftor. Vad Latinamerika behöver är en handelspolitik som motverkar dagens ojämlika förhållanden. För Vänsterpartiet är målet att handel och investeringar ska bidra till minskade klyftor inom och mellan länder, ökad jämställdhet och en hållbar utveckling.

Målet är att handeln och det ekonomiska utbytet ska bli rättvisa. Avregleringar av handel och ökat ekonomiskt utbyte är inte ett självändamål i sig.

Associeringsavtal är de mest långtgående avtal som EU sluter med länder eller grupper av länder. EU har under de senaste åren framförhandlat en rad associeringsavtal med flera länder i Latinamerika. Avtalen har fått hård kritik av enskilda regeringar, men framför allt från sociala rörelser och det civila samhället i både Latinamerika och Europa. Tanken är att avtalen ska vila på tre ben: politisk dialog, utvecklingsamarbete och handel. Tyvärr har det dock visat sig att EU:s handelsstrategi har fått större inflytande på förhandlingarna än vad EU:s samstämmighetspolicy om utvecklingsfrågor har fått. Handelsstrategin slår bl.a. fast att handelspolitiken ska underlätta för europeiska företag att konkurrera på världsmarknaden och säkra tillgången till råvaror. Därför tar EU i förhandlingarna mycket liten hänsyn till fattiga människors behov. I stället ligger tyngdpunkten på att stärka europeiska storföretags intressen på bekostnad av länders handlingsutrymme att välja sin egen politik för att bekämpa hunger och fattigdom.

Vänsterpartiet har varit mycket kritiskt mot EU:s associeringsavtal. Vi har, precis som många röster i de berörda länderna, sett att avtalen riskerar att försämra möjligheterna att bekämpa fattigdom och ökar riskerna för att småbönder ska slås ut och naturtillgångar exploateras på ett ohållbart sätt. Vi har också varit starkt kritiska mot att EU ingått avtal med Colombia och Honduras, eftersom de fackliga rättigheterna är starkt begränsade i dessa länder och de under flera år toppat den globala statistiken när det kommer till mord på fackliga aktivister. Förespråkarna för avtalen har pekat på att avtalen innehåller flera ”ben”, bl.a. politisk dialog. Vänsterpartiet anser att det är centralt att Sverige och EU använder den politiska dialog som avtalen ger möjlighet till för att göra avtalen mer rättvisa och jämlika. Sverige bör som medlem i EU agera för att frågor om fackliga rättigheter, ursprungsbefolkningens rättigheter och hållbart nyttjande av naturresurser lyfts inom ramen för den politiska dialogen i EU:s associeringsavtal med latinamerikanska länder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Mänskliga rättigheter

För Vänsterpartiet är demokrati och mänskliga rättigheter inte förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt läggs vid sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändig för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. När alla människor på allvar har möjlighet att bestämma över sina egna liv kan verklig demokrati uppnås. Tyvärr är detta långt ifrån verkligheten för åtskilliga fattiga och utsatta människor i Latinamerika i dag.

Vänsterpartiet står upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks och inskränks. Detta är vår utgångspunkt när vi analyserar situationen i Latinamerika, oavsett om det gäller Colombia och Peru eller Kuba och Venezuela.

6.1 Kvinnors och hbtq-personers rättigheter

Latinamerika har sedan koloniseringen på 1500-talet varit en kontinent där den katolska kyrkan haft en stark ställning och stort politiskt inflytande. En stark kyrka i kombination med auktoritära högerregimer och en stark machokultur i stora delar av samhället har inneburit att många latinamerikanska samhällen varit starkt patriarkala med begränsade rättigheter för kvinnor och stark homo- och transfobi.

Att Latinamerika i dag är en kontinent i stark förändring märks inte minst när det kommer till frågor om kvinnors rättigheter. Satsningar på utbyggd välfärd, uppbyggnad av sociala skyddsnet och minskade ekonomiska klyftor har inneburit ökad frihet för många kvinnor. Mödra- och barnadödligheten minskar och färre tonårsflickor blir gravida. 29 procent av ledamöterna i de nationella parlamenten är kvinnor, vilket gör Latinamerika till den region som har högst andel kvinnor representerade i parlamenten.

På flera områden är dock kränkningarna av kvinnors mänskliga rättigheter fortfarande utbredda. Rätten till laglig och säker abort är en grundläggande mänsklig rättighet, en rättighet som kränks och inskränks i alldeles för hög utsträckning i Latinamerika. I El Salvador, Honduras, Nicaragua, Haiti och Dominikanska republiken är abort helt förbjudet. I andra länder har vissa lättnader skett under senare år och i Honduras, El Salvador och Dominikanska republiken pågår processer mot att utvidga rätten till abort. I ytterligare ett 30-tal länder i Latinamerika är abort enbart tillåtet vid våldtäkt, incest och när kvinnans liv är i fara. Endast i Uruguay, på Kuba och i delar av Mexiko har kvinnor rätt till sin egen kropp. Abortförbud i kombination med begränsad tillgång till preventivmedel och sexualupplysning har inneburit att oönskade graviditeter och illegala aborter är några av kontinentens största utmaningar. Problemen är i högsta grad en klassfråga då möjligheten till säkra aborter finns för dem som har de ekonomiska resurserna. De som inte har råd tvingas till farliga ingrepp och riskerar fängelsestraff.

Frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR-frågor, är fortfarande kontroversiella i stora delar av Latinamerika. Samtidigt organiserar sig kvinnor och en del män för förändring. Dessa modiga krafter behöver omvärldens stöd. Tyvärr har vi sett att Sveriges stöd till Nicaraguas kvinnorörelse i stora delar avvecklades i samband med att det svenska utvecklingssamarbetet fasades ut. Detta skedde i ett läge då landet precis infört ett totalt abortförbud. Vänsterpartiet anser att stödet till Latinamerikas kvinnorörelse måste öka. Sverige ska som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, lyfta SRHR-frågorna i dialogen med Latinamerikas stater. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

När det kommer till hbtq-frågor är Latinamerika kanske den kontinent där de mest dramatiska förändringarna skett det senaste decenniet. Argentina införde 2012, som första land i världen, en lagstiftning som gav medborgarna rätt att själva bestämma och definiera sin könsidentitet. Samkönade par får i dag gifta sig i Argentina, Mexiko, Colombia och Uruguay och adoptera barn i Argentina och i delar av Brasilien och Mexiko. Ecuador och Bolivia har skrivit in förbud mot diskriminering p.g.a. sexuell läggning och könsidentitet i sina konstitutioner. 2016 avkriminaliserade Belize samkönade relationer. Flera av kontinentens länder har dessutom börjat driva hbtq-frågor internationellt, vilket inte minst satt stora avtryck inom FN-systemet.

Trots de stora framstegen i delar av kontinenten är fortfarande homo- och transfobi djupt rotade samhällsproblem. I flera länder arbetar organisationer som driver hbtq-frågor under svåra omständigheter. Sverige bör inom ramen för sitt utvecklingssamarbete utöka det politiska såväl som det ekonomiska stödet till hbtq-

rörelsens arbete i Latinamerika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Ursprungsbefolkningens rättigheter

Koloniseringen av Latinamerika innebar att existerande stater och hela kulturer slogs i spillror. I flera delar av kontinenten utrotades i praktiken ursprungsbefolkningen genom massmord, slaveri och smittsamma sjukdomar. I andra delar blev ursprungsbefolkningen andra klassens medborgare i sina egna länder. Den strukturella diskrimineringen av ursprungsbefolkningen har levt kvar in i modern tid. Under inbördeskrigen i Colombia och Guatemala samt under 1970-talets militärjuntor blev ursprungsbefolkningen utsatt för repression, förföljelser och massmord.

Det senaste decenniet har inneburit ett genombrott för ursprungsbefolkningens rättigheter i flera länder. Betydelsen av att Bolivia för första gången har en president som kommer från landets ursprungsbefolkning ska inte underskattas. Fortfarande förekommer dock diskriminering. Vid gruvetablering, damm- och vägbyggen och utvinning av naturresurser uppstår ofta konflikter runt ursprungsbefolkningens rättigheter och centralregeringarnas ekonomiska intressen.

FN:s deklaration om ursprungsbefolkningens rättigheter, ILO 169 och konventionen om ursprungsfolk och stamfolk är viktiga verktyg. I dag har den stora majoriteten av Latinamerikas länder, till skillnad från Sverige, ratificerat ILO 169. Det har funnits flera exempel där bolag som Sverige investerat i har kränkt ursprungsbefolkningars rättigheter. Det är avgörande att Sverige garanterar att svenska investeringar, exportfrämjande och pensionsplaceringar inte bidrar till att kränka eller inskränka ursprungsbefolkningens rättigheter i Latinamerika.

Regeringen bör se över gällande regelverk för att garantera att svenska investeringar, exportfrämjande och pensionsplaceringar inte bidrar till att kränka eller inskränka ursprungsbefolkningens rättigheter i Latinamerika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3 Fackliga rättigheter

Att få organisera sig på sin arbetsplats och bilda fria och oberoende fackföreningar är en grundläggande mänsklig rättighet, som kränks och inskränks i ett flertal latinamerikanska länder. Samtidigt som de fackliga rättigheterna stärkts i en rad länder och den fackliga rörelsen spelat en avgörande roll i konsolideringen av demokratin i ett flertal länder kan vi konstatera att de fackliga rättigheterna kränkts på många sätt i delar av Latinamerika. Fysiskt våld, inskränkande lagar och ovilja att se till att lagarna respekteras är några av hoten mot de fackliga rättigheterna. Många latinamerikaner arbetar fortfarande i den informella sektorn eller som hembiträden och saknar därigenom grundläggande fackliga rättigheter.

Världsfacken Ituc konstaterar i sin årliga genomgång av fackliga rättigheter runt om i världen att utvecklingen på kontinenten går åt fel håll och att situationen är svår för fackliga företrädare som tvingas frukta för sina liv på flera håll bara för att de försöker förbättra arbetsvillkoren för sig själva och sina kollegor. Bland de tio länder där situationen enligt Ituc är som värst återfinns två latinamerikanska stater, Colombia och Guatemala.

Den omstrukturering och liberalisering av handelsregler som skett i dagens globaliserade värld har lett till en betydligt större utsatthet för arbetare i de allt fler exportfrizoner som uppstått i fattiga länder. Främst drabbas kvinnor eftersom de ofta utgör majoriteten av de anställda i frizonerna. De tvingas arbeta till låga löner, på osäkra kontrakt och under hälsofarliga förhållanden. Vanligtvis finns mycket små eller inga möjligheter till facklig organisering.

Vänsterpartiets politik avseende hur fackliga rättigheter kan stärkas globalt utvecklas i motionen Fackliga rättigheter i världen (2016/17:1195). Centralt för arbetet med att stärka respekten för de fackliga rättigheterna är att stödja de löntagare som, ofta under svåra förhållanden, organiserar sig för sina intressen och för förändring. Exempelvis bedriver den svenska fackföreningsrörelsens biståndsorganisation Union to Union, med LO, TCO och Saco som styrande medlemmar, en viktig verksamhet i flera latinamerikanska länder. Sverige ska inom sitt utvecklingssamarbete med Latinamerika förstärka arbetet med att understödja fackliga rättigheter och möjligheten till facklig organisering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Utvecklingen i Latinamerika – framsteg och bakslag

I Latinamerika, och framför allt i Centralamerika, är många länder fortfarande ”unga demokratier” med åtskilliga brister vad gäller såväl demokratiska processer som rättssäkerhet. Trots detta har stora framsteg skett i arbetet med att skapa större ekonomisk och social rättvisa och utveckla demokratin, det medborgerliga inflytandet och deltagandet i det politiska beslutsfattandet. Det har skett på många olika sätt och på olika nivåer och inneburit ökad respekt för såväl de medborgerliga som de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Men utvecklingen har inte varit entydig, utmaningarna är fortfarande många och på vissa områden har det skett en negativ utveckling när det kommer till respekten för de mänskliga rättigheterna.

7.1 Brasilien

Brasilien är ett av de tydligaste exemplen på hur förändringen kan vara snabb och osäker i Latinamerika. Landet uppvisade länge samma problem och utmaningar som resten av kontinenten med militärjuntor, ekonomiska kriser, enorma ekonomiska klyftor, en ohållbar exploatering av naturresurser och ett utbrett förtryck mot landets ursprungsbefolkning. Men Brasilien slog in på en annan kurs då Luiz Inácio Lula da Silva från vänsterpartiet Partido dos Trabalhadores (PT) vann presidentvalet 2002.

Under Lulas presidentperiod mellan 2003 och 2011 inleddes ett ambitiöst arbete med att bygga upp välfärd och sociala skyddsnät för att minska landets enorma klassklyftor. Tiden med Lula vid makten kännetecknades av hög ekonomisk tillväxt och välfärdssatsningar. 20 miljoner brasilianare lyftes ur fattigdom, undernäringen har minskat och fler barn har kunnat gå i skolan. 2011 gick Brasilien om Storbritannien som världens sjätte största ekonomi. I takt med att ekonomin växt har Brasilien blivit en allt mer inflytelserik utrikespolitisk aktör. Den politiska utveckling som inleddes under Lula da Silva fortsatte under hans efterträdare Dilma Rousseff.

Men Brasilien har också fortfarande stora utmaningar. Frågor runt landets regnskog och andra naturresurser, ursprungsbefolkningens rättigheter, de fortsatt stora

klassklyftorna och korruptionen skapar konflikter och leder ofta till folkliga protester. Under den borgerliga regeringen var Sveriges relation till Brasilien fokuserad på att sälja JAS-plan till landet – även det en affär som kantats av korruptionsanklagelser.

Den 12 maj 2016 valde en majoritet i den brasilianska senaten att suspendera presidenten, Dilma Rousseff, med hänvisning till anklagelser om korruption. Det finns en rad frågetecken kring suspensionen, och mycket tyder på att landets högeropposition utnyttjat anklagelserna om korruption för att avsätta en folkvald president av i grunden politiska skäl. I juli 2017 dömdes Lula för korruption. Domen har överklagats och ytterligare rättegångar väntar Lula. Den förre presidenten och hans anhängare menar att det handlar om försök att stoppa hans kampanj för att åter bli president i kommande val.

Den nya tillförordnade presidenten, Michel Temer, som också anklagas för korruption, har tillsatt en regering som utslutande består av män, och har lagt fram ett stort antal förslag med syfte att avveckla de sociala framsteg som skett under de 13 år som Partido dos Trabalhadores styrte landet. Ett av de första beslut man fattade var att lägga ned kulturdepartementet samt jämställdhets- och jämlikhetsdepartementet. Temers regering har också lagt fram ett åtstramningsprogram som innebär hårda nedskärningar i den brasilianska välfärden och de sociala trygghetssystemen. Omfattande privatiseringar väntar och regeringen avser även att undergräva urfolkens rätt till markområden och att luckra upp förbudet mot slaveri.

Det är uppseendeväckande att en icke folkvald regering och president väljer att genomföra dramatiska reformer som man uppenbarligen saknar mandat för från de brasilianska väljarna. Omfattande demonstrationer har genomförts mot interimregeringen, och åtskilliga röster dömer ut den som en kuppregering. Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för att värna demokratin i Brasilien och motverka reformer som kommer att leda till ökade sociala klyftor och undergräva urfolkens rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.2 Argentina

Bland Latinamerikas militärjuntor utmärkte sig diktaturen i Argentina mellan 1976 och 1983 genom sina omfattande övergrepp och försvinnanden. Enligt landets justitiedepartement ”försvann” 11 000 människor under dessa år, som kommit att kallas ”det smutsiga kriget”. Människorätsorganisationer och oberoende experter menar dock att det verkliga antalet försvunna snarare uppgår till närmare 30 000 människor. En av dem som försvann var svenskan Dagmar Hagelin.

Under 1980- och 90-talen präglades Argentina av en nyliberal politik och ekonomiska kriser. Efter en tid av ekonomiskt kaos valdes 2003 vänsterperonisten Néstor Kirchner till president och den politiska kursen lades om i linje med den politik som center-vänsterregeringar i andra latinamerikanska länder genomfört. Kursomläggningen märktes i människors vardag. I Argentina var 45 procent av befolkningen fattig 2002. Åtta år senare levde 8,6 procent i fattigdom enligt FN-organet Eclac.

När Néstor Kirchner tillträdde som president påbörjade han en process mot att upphäva de amnestilagar från 1986 och 1987 som gjorde det omöjligt att ställa militärer inför rätta för mord och andra övergrepp begångna under militärdiktaturen 1976–1983. Efter ett avgörande i Högsta domstolen 2005 blev det möjligt att döma de skyldiga för

brotten. Fram till slutet av 2016 hade 733 personer dömts i 173 domar för övergrepp som begåtts under diktaturen. Argentina har därigenom kommit betydligt längre än många av grannländerna när det gäller att göra upp med sin historia. Men de juridiska processerna går långsamt och många fall har ännu inte kunnat behandlas, vilket resulterat i att många misstänkta förövare fortfarande inte ställts inför rätta.

Organisationen Mödrarna på Plaza de Mayo har varit avgörande i kampen för att de som gjort sig skyldiga till brott under diktaturen ställs inför rätta. Sedan 1970-talet har de stått upp för mänskliga rättigheter i landet och i hela Latinamerika, genom återkommande protester på Plaza de Mayo där de krävt rättvisa och respekt för mänskliga rättigheter.

Argentina är i dag ett föregångsland inom hbtq-frågor. 2012 tilldelade The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) Argentinas dåvarande president Cristina Fernández de Kirchner ILGA Award för att landet infört könsneutralt äktenskap och som första land i världen en lagstiftning som gav medborgarna rätt att själva bestämma och definiera sin könsidentitet.

I december 2015 tog den konservative Mauricio Macri över presidentposten efter en kampanj byggd på en företagsvänlig politik och minskad roll för staten. Han har även lovat stora satsningar på infrastruktur och en fortsättning av Fernández de Kirchners populära välfärdssatsningar.

Aktivisten Santiago Maldonados försvinnande i augusti 2017 har väckt minnen från diktaturens tid och lett till omfattande protester. Maldonado försvann i samband med en demonstration i Patagonien för Mapuchefolkets rättigheter. Polisen anklagas för att ligga bakom försvinnandet, vilket de själva förnekar samtidigt som vittnen säger att de sett när han greps. Mapuchefolkets rättigheter är inskränkta på flera sätt och protester i samband med en landkonflikt mellan dem och klädföretaget Benetton har slagits ned brutalt av argentinsk polis.

Protesterna samlar flera rörelser och organisationer som på olika sätt kräver att deras rättigheter respekteras, och har växt till att handla om mer än försvinnandet av Santiago Maldonado. Mödrarna på Plaza de Mayo, som är en av de deltagande organisationerna, kämpar samtidigt mot inskränkningar från regeringen, som bl.a. vill vräka dem från deras nuvarande lokaler.

Kvinnors rättigheter och SRHR är i praktiken kraftigt inskränkta i Argentina. I april 2016 dömdes en kvinna till åtta års fängelse för mord efter att ha fått missfall. Sjukhuspersonalen anmälde henne till polisen för att själv ha orsakat missfallet som ett sätt att göra abort. Efter det hölls hon häktad i två år innan domen föll. Fallet har väckt kraftig kritik från FN:s MR-kommitté som krävt att kvinnan släpps och att abort avkriminaliseras helt.

Den bristande respekten för ursprungsbefolkningarnas rättigheter, föreningsfriheten och inskränkningar i aborträtten i Argentina väcker oro. Vänsterpartiet menar att Sverige bör ta denna oro på allvar. Sverige bör som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och rätten till abort i Argentina. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.3 Colombia

Colombias moderna historia är starkt präglad av det inbördeskrig som pågått i över ett halvt sekel. Bakgrunden till kriget finns i den period av urskillningslöst våld mellan 1948 och 1958 som kommit att kallas La Violencia, våldet. Under denna tioårsperiod

dödades över 200 000 människor i Colombia i strider som startade till följd av mordet på den populära vänsterliberala ledaren Jorge Eliécer Gaitán i Bogotá 1948. Striderna stod i huvudsak mellan konservativa och liberala grupperingar. När liberalerna och de konservativa ingick ett avtal för att återställa ordningen i landet, som bl.a. byggde på att de delade på platserna i kongressen och turades om att inneha presidentposten, stängdes vänstern ute från den politiska makten. Detta bidrog till framväxten av de gerillarörelser, med Farc och ELN i spetsen, som stridit mot den colombianska militären i det inbördeskrig som så länge plågat landet. En statlig utredning som tillsattes 2011 kom fram till att nästan 220 000 människor då hade dödats sedan 1959. Tiotusentals människor har torterats, kidnappats och ”försvunnit”. Enligt UNHCR befinner sig i dag omkring 7,4 miljoner människor på flykt inom landet.

I slutet av 2012 påbörjades fredsförhandlingarna mellan den colombianska regeringen och Farcgerillan. Fredsförhandlingarna som pågått i både Oslo och Havanna slutade hösten 2016 med ett undertecknat fredsavtal, som reviderades något efter att det colombianska folket i en folkomröstning röstade mot det första avtalet med mycket liten marginal. Det reviderade avtalet godkändes av den colombianska kongressen och president Manuel Santos belönades med Nobels fredspris. Implementeringen av fredsavtalet har påbörjats med avvapning och återanpassning av Farcgerillans medlemmar. I september 2017 omvandlas Farc till ett politiskt parti. Även om avtalet inte innebär ett slut på våldet i landet – det finns alltså andra stridande grupper och mycket vapen i omlopp – utgör fredsprocessen och avtalet ett föredöme för hur konflikter kan hanteras och avslutas. I den alltså bräckliga situation som råder i Colombia behövs nu fortsatt internationellt stöd till implementeringen av avtalet och insatser för att stoppa mord och våld på företrädare för det civila samhället.

Colombia är fortfarande ett av världens värsta länder när det gäller fackliga rättigheter, med en hög grad av straffrihet för mord på fackligt anslutna. Hot och våld riktat mot fackligt anslutna är en del av en djupt rotad kultur i landet, enligt världsfacket (Ituc), som placerar Colombia bland de tio stater som har sämst situation när det gäller fackliga rättigheter.

Fredssamtalen mellan regeringen och ELN-gerillan pågår alltså och även de behöver stöd från omvärlden. Vänsterpartiet menar att Sverige skulle kunna spela en mer framträdande roll i stödjandet av en positiv utveckling i Colombia. I stället valde regeringen att så fort bläcket torkat på fredsavtalet ingå ett militärt samförståndsavtal med Colombia och försöka sälja JAS-plan till det krigshärjade landet. Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ge stöd till implementering av fredsavtalet med Farc, stöd till samtalen med ELN och arbete för att stoppa mord och våld mot företrädare för civila samhället. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.4 Venezuela

Sedan Hugo Chávez tillträdde som president i Venezuela 1998 har landet förändrats i grunden. Utvecklingen var till en början i huvudsak positiv. Stora grupper i det venezolanska samhället som tidigare exkluderats från beslutsfattandet inkluderades och landets enorma oljeinkomster användes för att bekämpa fattigdom och analfabetism.

Utvecklingen i Venezuela har varit komplex, vilket inte alltid framkommit i en alltför svartvit svensk debatt. Samtidigt som fattiga i Caracas för första gången i sina liv fått råd att gå till doktorn har det funnits stor besvikelse hos kvinnoorganisationer över

att regeringen inte tagit krafttag mot mäns våld mot kvinnor och machokulturen. I södra Venezuelas djungel har urfolksgrupper för första gången kunnat gå i skolan, samtidigt som oppositionen uttryckt sin oro över den politiska utvecklingen i landet. Det är ett faktum att miljoner venezolaner lyftes ur fattigdom under åren efter millennieskiftet, att de ekonomiska klyftorna då minskade och att landets urfolk för första gången sedan koloniseringen inkluderades i samhällets utveckling. Men sociala framsteg har både uppnåtts och raserats. I dag ökar arbetslösheten och fattigdomen snabbt samtidigt som sjukvården brutit samman och våldsbrottsligheten ökat dramatiskt. Caracas är i dag världens mest våldsdrabbade stad.

Vänsterpartiet har kritiserat Venezuelas alltför vänskapliga relationer med diktaturerna i Iran och Vitryssland och den kraftigt begränsade aborträtten i landet. Vi har uttryckt vår starka oro både för inskränkningar av pressfriheten och för den kupp som delar av den venezolanska högern försökte genomföra 2003.

Om det i många år gick att se både framsteg och bakslag i Venezuela så har utvecklingen de senaste åren varit övervägande negativ. När Chávez gick bort 2013 tog Nicolás Maduro över. Problemen som fanns under Chávez tid – stora ekonomiska problem och ökande ojämlikhet skapade av ett sjunkande oljepris och korruption i en växande stat som gjort sig alltför beroende av oljan – har växt under Maduros styre. Människorättsaktivister från Venezuela beskriver sedan en tid tillbaka ett hårdnande politiskt klimat, minskat utrymme för civila samhället och ökad repression. Samtidigt har Maduros regering, i konflikt med parlamentet, öppnat för att bjuda in utländska företag för utvinning av mineraler, gas och olja i en mycket känslig del av Amazonas. Detta strider mot den politik som han säger sig företräda och innebär stora miljömässiga risker och hot mot rättigheterna för de urfolk som bebor området.

I stället för att möta ett växande folkligt missnöje med dialog och reformer har regeringen svarat med inskränkt demokrati och pressfrihet, våld mot demonstranter och fängslanden av oppositionella på politiska grunder. I stället för att diversifiera sin ekonomi och genomföra långsiktiga reformer har beroendet av oljan ökat och ekonomin kollapsat.

Huvudansvaret för utvecklingen i Venezuela ligger på landets politiska ledning. Dagens kris är självförvållad. Runt om i Latinamerika ser vi andra länder med vänsterregeringar som lyckats hantera ett starkt råvaruberoende, som kunnat kombinera radikala reformer med en hållbar ekonomisk utveckling och som mött ett hårt motstånd från högerkrafter utan att inskränka yttrande- och mötesfrihet. Därför växer kritiken mot utvecklingen i Venezuela också från delar av den latinamerikanska vänstern.

För Vänsterpartiet är utgångspunkten vår solidaritet med det venezolanska folket. Därför står vi upp för venezolanernas rätt att få uttrycka sina åsikter, delta i demonstrationer och välja sina ledare i demokratiska val. Vi slår vakt om möjligheten för alla venezolaner att få tillgång till hälsovård och utbildning och att få leva ett liv fritt från hunger, fattigdom och diskriminering. Den utgångspunkten leder oss till att aldrig kompromissa med de mänskliga rättigheterna. För oss är det självklart att kritisera varje brott oavsett var, av vem eller med vilka motiv det begås.

Den senaste tidens upptrappning av konflikten mellan regeringen och oppositionen har sin grund i Maduros allt tydligare brist på respekt för demokratiska principer. De våldsamma demonstrationer som brutit ut i landet och slagits ned av regeringsstyrkor visar på en mycket orolig och svår utveckling för landet. Grupper på den yttersta högern eldar på våldsamheterna för att ytterligare destabilisera landet. De demokratiska bristerna ursäktar inte våldsamheterna. Det är i dag svårt att se någon part med en

hållbar lösning på situationen i landet. Våldet måste upphöra och parterna måste finna vägar till förhandling. Världssamfundet, inte minst länderna i regionen och de latinamerikanska samarbetsorganisationerna, har ett stort ansvar i att få till förhandlingar och en fredlig lösning på konflikten. Sverige bör som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för en dialog mellan regeringen och oppositionen i Venezuela i syfte att underlätta en fredlig och demokratisk lösning på dagens politiska motsättningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.5 Bolivia

Bolivia är ett land präglad av sociala, politiska och regionala konflikter. Urfolk står mot mestiser och spanskättlingar. De tidigare är överpresterande i höglandet i väst och de senare i låglandet i öst. Klasskonflikterna, de ideologiska konflikterna och de regionala motsättningarna följer samma linjer. Landets moderna historia är också kantad av politisk instabilitet. Fram till valet av Evo Morales som landets president var de flesta regeringarna mycket kortvariga.

När Morales och hans parti MAS (Rörelsen för socialism) överlägset vann presidentvalet 2005 blev Morales den första demokratiskt valda presidenten i Bolivia med rötterna i ursprungsbefolkningen. Bolivias urfolk utgör omkring två tredjedelar av landets samlade befolkning. Valet av Morales innebar en radikal omläggning av landets utveckling, där ursprungsbefolkningen för första gången inkluderades i samhällets utveckling. Sedan dess har bl.a. ett omfattande arbete mot fattigdom inletts och en ny konstitution röstats fram av folket, vilken framför allt överför makt från den rika eliten till ursprungsbefolkningen. Den tidigare politiska och ekonomiska eliten i Bolivia utgör alltjämt en kraftig opposition som inte tvekat att ta till odemokratiska medel mot regeringen. Det är därför extra viktigt att Sverige på alla sätt stödjer det bolivianska folket och dess demokratiskt valda regering.

Samtidigt finns det legitim kritik mot Morales och hans regering. Flera korruptionsanklagelser har riktats mot regeringen och allt mer makt samlas kring MAS och Morales. Inför valet 2014 menade oppositionen att Morales egentligen inte skulle få ställa upp enligt konstitutionen, men efter beslut från landets författningsdomstol fick Morales delta i valet och valdes åter till president. Inför valet 2019 har MAS velat att Morales ska kandidera på nytt. Frågan avgjordes till slut i en folkomröstning där folket sade nej till möjligheten för en ytterligare mandatperiod för Morales.

Trots en positiv utveckling är Bolivia fortfarande ett av de fattigaste länderna i regionen. Tillgången till SRHR är begränsad, särskilt för de allra fattigaste. Abort är i dag tillåtet endast under vissa omständigheter, men regeringen har lagt fram ett förslag som legaliserar abort för kvinnor i svår ekonomisk situation. I dag utförs många osäkra aborter i Bolivia och lagförslaget är välkommet som ett steg på vägen mot en större respekt för kvinnors rättigheter och hälsa. Sverige bör prioritera arbete med SRHR i utvecklingssamarbetet med Bolivia. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.6 El Salvador

El Salvador härjades av ett blodigt inbördeskrig mellan 1980 och 1992 som krävde 75 000 människoliv. I dag har striderna sedan länge upphört och landet har genomfört

en på många områden framgångsrik fredsprocess. 1980-talets dödsskvadroner och de brutala förföljelserna av oppositionella har ersatts med stora demokratiska landvinningar. Att El Salvador i grunden förändrats bekräftades 15 mars 2009 då vänsterfronten FMLN:s kandidat Mauricio Funes vann presidentvalet och Arenapartiets 20-åriga maktinnehav bröts. FMLN innehar alltså presidentposten, medan Arena har majoritet i parlamentet.

El Salvador är i dag ett av fem länder i världen där abort är totalförbjudet. Kvinnor och flickor som ändå gör abort riskerar att dömas till fängelse i mellan två och åtta år. Om komplikationer inträffar sent under graviditeten riskerar kvinnor att åtalas för mord istället för abort och straffas med mellan 30 och 50 års fängelse. Hösten 2016 lade FMLN fram ett förslag som öppnar för viss rätt till abort i de fall då graviditeten uppstått genom en våldtäkt och offret är minderårig eller offer för trafficking, när fostret inte kommer överleva eller om det finns fara för flickans/kvinnans liv eller hälsa. Förslaget behandlas alltså av parlamentet. Högerpartiet Arena har svarat med att föreslå en straffskärpning så att abort ska kunna straffas med 50 års fängelse. Även om förslaget på lättnader i den extremt hårda abortlagstiftningen är otillräckligt bör det ses som ett steg åt rätt håll. Regeringen bör i alla kontakter med El Salvador kräva en ökad respekt för kvinnors rättigheter, att förbuden mot abort avskaffas och att satsningar på SRHR görs. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige inledde i början av 1980-talet ett omfattande utvecklingsamarbete med El Salvador med fokus på humanitär hjälp under inbördeskriget. 2007 meddelade den borgerliga regeringen att det svenska biståndet skulle fasas ut. Beslutet att lämna utvecklingsamarbetet med El Salvador har påverkat Sveriges möjligheter att påverka utvecklingen i landet, bl.a. när det gäller aborträtten och frågor om SRHR. När utfasningen presenterades skrev dåvarande biståndsminister Gunilla Carlsson att ”på olika sätt ska Sverige bibehålla och utveckla relationer med länder där utvecklingsamarbetet fasas ut” (Dagens Nyheter 2007-08-27). De traditionella formerna för bistånd ska ersättas med ”aktörssamverkan” där svenska företag, myndigheter, universitet och högskolor, fackföreningar, kommuner och landsting, enskilda organisationer och institutioner ska samverka med motsvarande aktörer i låg- och medelinkomstländer. Men det är i dag svårt att se några exempel på denna aktörssamverkan. Samtidigt är El Salvador ett land som fortfarande har behov av en fungerande samverkan med Sverige, t.ex. inom utveckling av skogs- och jordbruket, modernisering av skattesystemet, reformering av polisen och stärkande av de demokratiska institutionerna samt folkrörelserna. Regeringen bör ta initiativ till att utveckla aktörssamverkan mellan El Salvador och Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.7 Honduras

Statskuppen i Honduras 28 juni 2009, då den demokratiskt valde presidenten Manuel Zelaya avsattes, utgör ett av de tydligaste bakslagen för demokratin och de mänskliga rättigheterna i Latinamerika under 2000-talet. Kuppen väcker minnen från tidigare decenniernas militärdiktaturer i Latinamerika och påminner om att det inte går att ta de demokratiska framstegen i Latinamerika för givna.

Det honduranska samhället är alltså präglad av höga nivåer av våld. Sedan kuppen 2009 har landet drabbats av en våg av mord och övergrepp mot oberoende journalister, företrädare för urfolks- och bonderörelser, hbtq-aktivister, fackligt aktiva och

oppositionella. Honduras är ett av de farligaste länderna i Latinamerika för människorättsförsvare. Miljöaktivister är särskilt drabbade och landet har det högsta antalet mord på miljöaktivister per capita, enligt organisationen Global Witness. Ett av de mer kända fallen var mordet på Berta Cáceres, ledare för urfolksgruppen lenca och organisationen Copinh som mördades i sitt eget hem. Cáceres var en kraftig motståndare till dammbygget Agua Zarca och hade för det hotats vid flera tillfällen. Straffriheten för dessa brott är närmast total.

Efter orkanen Mitch 1998 inledde Sverige ett omfattande utvecklingssamarbete med Honduras. 2007 beslutade den borgerliga regeringen att det skulle fasas ut. För att stärka den demokratiska utvecklingen och respekten för de mänskliga rättigheterna i Honduras behöver landets folkrörelser och civila samhälle stödjas och våldet mot dess företrädare motarbetas. Vänsterpartiet anser att detta borde vara en prioriterad uppgift för Sverige. Sverige bör stärka stödet till det civila samhället i Honduras och verka för att våldet mot landets civila samhälle upphör. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Honduras tillhör de latinamerikanska stater där abort är totalförbjudet, men där ett lagförslag som ger viss rätt till abort nu behandlas i parlamentet. Ett starkare svenskt engagemang i Honduras genom ett fortsatt bilateralt bistånd hade givit större möjligheter att påverka kvinnors rättigheter i landet. Regeringen bör i alla kontakter med Honduras kräva en ökad respekt för kvinnors rättigheter, att förbudet mot abort avskaffas och att satsningar på SRHR görs. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.8 Kuba

Få, om något, latinamerikanska länder får så mycket uppmärksamhet i Sverige som Kuba. Utvecklingen på Kuba är inte entydig, stora sociala framsteg har uppnåtts samtidigt som brotten mot de medborgerliga rättigheterna är omfattande. Den negativa betydelsen av USA:s blockad mot Kuba kan inte underskattas. I dag syns tecken på reformer när det kommer till den ekonomiska politiken, men få signaler kommer om grundläggande förändringar av landets politiska system.

Kuba uppfyller inte de nödvändiga kraven som måste ställas på en demokrati och brotten mot de mänskliga rättigheterna fortsätter. Yttrande-, press- och mötesfriheten är kraftigt begränsad. Det saknas möjligheter att bilda och organisera sig i fria och oberoende fackföreningar. Vänsterpartiet önskar se en demokratisering och en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna på Kuba. En sådan process måste formars av det kubanska folket. Sverige bör stärka stödet till det civila samhället på Kuba och verka för en demokratisering av landet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet ser samtidigt att sociala framsteg gjorts på Kuba. Kuba lever i flera hänseenden upp till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som ryms inom FN:s konvention för mänskliga rättigheter. Kuba bedriver även ett omfattande socialt solidaritetsarbete i många latinamerikanska länder, vilket uppskattas av de mest utsatta på kontinenten. Även när det gäller en hållbar utveckling utmärker sig Kuba.

Att Kuba har gjort sociala framsteg ursäktar inte på något sätt bristerna i medborgerliga rättigheter. Inte heller kan den ekonomiska blockad som har hållits vid liv av USA i decennier ursäktas med hänvisning till brott mot mänskliga rättigheter på Kuba. Blockaden är, bland mycket annat, en starkt hämmande faktor för en utveckling

mot demokrati, och omvärlden behöver därför agera för att den hävs. Den påverkar dessutom miljoner kubaners möjlighet att få tillgång till mediciner och medicinsk teknik och är därmed avgörande för deras hälsa. Till detta kan fogas att olika FN-program vid åtskilliga tillfällen har drabbats av indragna leveranser av vacciner, sprutor och annan medicinsk utrustning när tillverkare fått veta att produkter och materiel är tänkta att användas på Kuba.

Relationerna mellan Kuba och USA har börjat normaliseras sedan slutet av 2014. Kuba har frigivit politiska fångar och USA har luckrat upp handelssanktionerna mot Kuba och gjort det lättare för amerikaner att besöka ön. De diplomatiska förbindelserna har återupptagits och ambassaderna öppnats igen. Barack Obamas historiska besök på Kuba i mars 2016 utgjorde en milstolpe i de förbättrade relationerna. Strax efteråt öppnades ett antal reguljära flyglinjer mellan USA och Kuba för första gången på 55 år.

Donald Trumps tillträde som president kan innebära en återgång till de tidigare frostiga relationerna. Trump har aviserat en del nya restriktioner, men hittills har man valt att behålla de diplomatiska förbindelserna och flygtrafiken mellan länderna. Vänsterpartiet delar FN:s generalförsamlings kritik mot USA:s blockad mot Kuba. Det är helt oacceptabelt att en regering beslutar om sanktioner som så uppenbart drabbar en hel befolkning. Sverige ska tydligt fördöma USA:s ekonomiska blockad mot Kuba och kräva att man omgående upphäver densamma. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Yasmine Posio Nilsson (V)

Stig Henriksson (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Håkan Svenneling (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Emma Wallrup (V)